

Advies van de Raad voor de Journalistiek

over de vraag van

Unia – Interfederaal Gelijkekansencentrum

met betrekking tot

een cartoon in Het Belang van Limburg

Met een brief van 11 september en een mail van 28 september 2015 vragen de heer Patrick Charlier en de heer Kwinten Van de Veire, respectievelijk directeur en medewerker van het Interfederaal Gelijkekansencentrum, thans Unia, om een cartoon van het Belang van Limburg en HBVL.be te toetsen aan de regels van de journalistieke beroepsethiek. De cartoon is gepubliceerd op 1 september 2015.

Vooraleer een advies te formuleren heeft de Raad voor de Journalistiek het standpunt gevraagd van Het Belang van Limburg en HBVL.be. Redactiemanager Toon Van den Meijdenberg van Mediahuis heeft dat standpunt bezorgd in twee brieven van 14 oktober en 23 november 2015.

Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een advies voorbereid op 3 maart 2016.

DE FEITEN

De cartoon met als bovenschrift ‘Eerste schooldag in Molenbeek’ toont een kind dat Allahu Akbar roept en zijn knuffelbeer onthoofd, samen met drie andere kinderen die wenen en om hun moeder roepen.

VRAAG VAN UNIA – INTERFEDERAAL GELIJKEKANSENCEENTRUM

Unia, dat onder meer bevoegd is voor het bestrijden van discriminatie, uitsluiting en racisme op basis van wettelijke criteria, heeft vijf meldingen ontvangen over de cartoon. Het centrum heeft de meldingen onderzocht en is van mening dat de cartoon geen inbreuk inhoudt op de wetgeving inzake discriminatie en racisme.

Unia vindt wel dat de cartoon probeert en het racistische klimaat voedt, en dat hij een stereotypering van moslims als terroristen vertaalt naar een kleuterklas in Molenbeek. Het vraagt daarom aan de Raad voor de Journalistiek om de cartoon te toetsen aan de journalistieke beroepsethiek.

STANDPUNT VAN HET BELANG VAN LIMBURG EN HBVL.BE

Het Belang van Limburg noemt een toetsing door de Raad voor de Journalistiek overbodig. De krant heeft zich publiek verontschuldigd voor de cartoon en duidelijk gemaakt dat ze hem niet onderschrijft. Hij had niet gepubliceerd mogen worden, maar door een technische fout is dat toch gebeurd.

Dat houdt volgens de krant echter geen waardeoordeel in over de cartoon als dusdanig. Het betekent alleen dat hij niet in de eigen krant en op de eigen website had mogen verschijnen. Maar dat is volgens de krant niet relevant voor de Raad voor de Journalistiek. Die moet zich enkel uitspreken over de cartoon op zich.

Verder noemt de krant een mogelijke uitspraak door de Raad voor de Journalistiek over de inhoud van cartoons een gevaarlijk pad. De vrijheid van meningsuiting staat voorop en cartoons moeten mogelijk zijn, ook al zijn ze scherp. Strikte regels zouden neerkomen op preventieve censuur, wat grondwettelijk verboden is. De krant verwijst naar het standpunt dat de Raad innam naar aanleiding van de aanslag op de redactie van Charlie Hebdo.

Ten slotte had de cartoonist volgens de krant niet de bedoeling om laster te verspreiden of aan te zetten tot haat, maar speelde hij in op de actualiteit, met name het feit dat veel jongeren zich aangetrokken voelen door IS. De eerste schooldag was een aanleiding om dat feit spottend te onderlijnen.

ADVIES VAN DE RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK

Het is niet de opdracht van de Raad voor de Journalistiek om zich uit te spreken over de goede smaak, of over de opportuniteit of kwaliteit van de cartoon, en evenmin over de vraag of de cartoon past binnen de redactionele lijn van Het Belang van Limburg of HBVL.be.

De Raad toetst de cartoon wel aan zijn beroepsethische code en aan het standpunt dat de Raad op 8 januari 2015 innam naar aanleiding van de aanslag op de redactie van Charlie Hebdo.

Artikel 7 van de code waarborgt de journalist een maximale vrijheid van informatie, commentaar en kritiek, die met verantwoordelijkheid wordt uitgeoefend. Artikel 8 voegt daaraan toe dat hij als auteur van een opiniebijdrage, een column of cartoon een grotere mate van vrijheid geniet om zijn mening te geven en om conclusies te trekken uit de feiten dan in zijn feitelijke berichtgeving.

In zijn standpunt over de aanslag op de redactie van Charlie Hebdo noemt de Raad de botsing van meningen een wezenskenmerk van de persvrijheid, de vrijheid van meningsuiting en de democratie. Dat geldt ook voor meningen die kwetsen, choqueren of verontrusten, of voor overdrijving en provocatie. Cartoonisten hebben het recht om van die vrijheid gebruik te maken om feiten, tendensen of meningen op de korrel te nemen of ermee te spotten, zegt de Raad. Dat is iets anders dan laster verspreiden of aanzetten tot haat.

In de huidige zaak stelt de Raad vast dat de cartoon verwijst naar een context over radicalisering die ook in september 2015 actueel en bekend was. Hij vergroot die uit op een manier die kan kwetsen, choqueren of verontrusten. Maar dat is eigen aan cartoons en satire, die per definitie dingen simplificeren, uitvergroten en overdrijven.

De Raad begrijpt dat voor sommigen de cartoon stigmatiserend kan overkomen, wat opnieuw te maken heeft met de simplificering en overdrijving eigen aan cartoons. Maar de Raad is van oordeel dat de cartoonist niet oproept tot haat of aanzet tot discriminatie of racisme. Er is ook geen sprake van veelvuldige herhaling waarbij de cartoonist systematisch dezelfde groep zou viseren.

Na afweging van hoger genoemde elementen en artikels uit de code ziet de Raad geen schending van de beroepsethiek en geen redenen die een beperking van de vrijheid van meningsuiting van de cartoonist of de krant zouden kunnen rechtvaardigen.

Brussel, 14 april 2016